

Geometries culturals

En el marc de les activitats realitzades al llarg de la setmana dels Premis Octubre, l'Encontre d'Escriptors ha dedicat enguany les seues sessions a analitzar la delicada relació, moltes vegades tensa i poc sovint fluida, entre cultura i poder.

"**C**ultura i poder: qüestions geomètriques". El títol d'aquest XI Encontre d'Escriptors resulta, si més no, suggerent i invita a la reflexió sobre les relacions que actualment mantenen la cultura i el poder entès en el sentit més ampli del terme. Unes reflexions que, al llarg d'aquestes jornades (jornades, d'altra banda, veteranes en els actes que organitza cada any la Fundació Ausiàs March en l'entorn dels Premis Octubre), han tractat el problema des d'òptiques ben diverses, com ara l'art, la literatura, la semiòtica, la sociologia, la cultura institucional i el poder dels mitjans de comunicació.

No obstant això, la pretesa relació entre cultura i poder i geometria (tal i com resa el tema de l'Encontre) no sempre s'ha mostrat amb l'evidència que pretenia l'enunciat de cada sessió. En la conferència inaugural pronunciada per l'escriptor Joan Francesc Mira, l'exposició del seu raonament sí que adoptava la forma circular, de "cercle màgic", tal com proposava el títol de la conferència. Mira feia un retrocés en la història per estudiar el concepte de cultura i l'emergència d'aquest terme en l'ús corrent de la llengua. Un concepte que naixia fa dos segles, que es veia regulat i preservat pel seu creador, un poder polític modern que hi determinava què era objecte de

cultura i què no. En aquesta interacció d'emissor i receptor, el poder polític troba el benefici de la distinció que atorga pertànyer a la cultura o posseir-la, d'una manera o altra, tot tancant així el cercle d'una relació tendenciosa, d'un "aferrament d'interessos".

D'altra banda, quant a "qüestions

(Delgado); "Un nou diàleg, una nova confluència. La cultura transversal és la cultura de la tolerància i de la llibertat." (Argullol); o el "gran magma cultural, com un tronc d'arbre sense branques que, a la fi, sintetitzen i fragmenten" (Sunyol).

La vesprada de dimecres va estar dedicada a la transversalitat centrada en l'àmbit artístic. La projecció de la pel·lícula *Viaje a la luna*, dirigida pel pintor Frederic Amat i basada en l'únic guió de Federico García Lorca, va encetar la sessió amb una breu presentació del director mateix: "Es tracta d'un poema visual, un vòmit que pot esquitxar les ments més tancades sobre la llibertat del desig." Els participants, Frederic Amat, Antoni Llena, Perejaume i Ricard Huerta, van analitzar el destí

Joan Francesc Mira va inaugurar l'Encontre d'Escriptors. Ho va fer amb una anàlisi sobre les regulacions de la cultura pel poder.

geomètriques", no cal dir que la transversalitat és el concepte geomètric per excel·lència, vigent i candent en el fòrum cultural actual, i va ser proposada com a tema de conferència i debat en la taula rodona celebrada el dimecres 28 d'octubre, en què van participar Rafael Argullol (conferenciant), Manuel Delgado, Biel Mesquida, Martí Peran, Víctor Sunyol i Antoni Martí. La transversalitat va suggerir un lloc de pas, "un espai itinerant, un procés, una forma de passar fins i tot, un no-lloc. Un espai transversal és passar sense aturar-se."

de la representació de l'art sobre el qual van coincidir que no pot morir: "en tot cas un alentiment" (Perejaume).

Villatoro versus Mascarell. En aquest Encontre, dedicat a les relacions entre cultura i poder, no podia faltar la presència de gestors culturals que representen les institucions. Vicenç Villatoro, director general de Difusió Cultural de la Generalitat de Catalunya, va insistir en la intervenció de l'estat en la cultura "sense interferències estètiques". D'altra ban-

D'esquerra a dreta, Biel Mesquida, Víctor Sunyol, Martí Peran, Manuel Guerrero, Rafael Argullol, Antoni Martí i Manuel Delgado. Van debatre des de l'escriptura, l'art, la filosofia o la sociologia el concepte de transversalitat.

da, va afegir que "si la cultura amb estat és difícil, sense estat és impossible" i que "la llengua sense indústries culturals que la recolzin és un mal objectiu, un primer pas cap a la fossilització".

Per la seua banda, Ferran Mascarell, director de l'Institut de Cultura de Barcelona, va afirmar: "Cada vegada es consumeix més cultura, però d'indústries estrangeres. Hem de fomentar la indústria cultural local que sigui capaç de competir en els circuits internacionals." I no va estar-se de llençar una andanada contra la política cultural de l'executiu català quan va assegurar que "la política de grans establiments que tenim és falsa". Alfons Llorens, per contra, va atacar les nefastes intervencions en matèria de cultura que està realitzant l'executiu valencià.

Més concretes van ser les reflexions de la sessió dedicada a les literatures de les minories socials: "Són les literatures de les minories socials els nous gèneres?". D'entrada, tant Anna Soler-Pont, agent literària, com Alfred Bosch van aturar-se sobre l'espinesa qüestió de l'anomenada literatura "ètnica", "exòtica", o més eufèmicament, "postcolonial", i els problemes que està generant, essencialment lingüístics: la llengua emprada és habitualment no-autòctona i colonial (anglès, francès, etc.). Soler-Pont va

assegurar que arran d'aquesta literatura s'està produint un fenomen de disgregació lingüística i "estem assistint a la creació de noves llengües. Un traductor de l'anglès de Paul Auster no podrà traduir un autor del Pacífic que escriu en anglès, en el seu anglès. Aquest darrer és un anglès mestís, diferent. En un futur no hauria d'existir l'etiqueta de literatura

VICENT A. JIMÉNEZ

Rafael Argullol. Va enfocar la cultura transversal com un nou diàleg.

postcolonial, sinó de bona o dolenta, perquè estem davant d'una universalització de la literatura per sobre de les fronteres polítiques i lingüístiques". Per la seua banda, Bosch va afegir que "si hi ha alguna lluita és la de perseguir la normalitat". I en aquest camí cap a la normalitat, també va pronunciar-se Lluís M. Todó, que, en matèria de literatura gai, va defensar que "les etiquetes són necessàries provisionalment mentre existeixi l'homofòbia".

El dia 30, divendres, es va posar a debat l'esfera de la poesia i el seu destí en el món actual. David Castillo va pronunciar una ponència en què va exposar la delicada salut del gènere literari, tot deixant una llum d'esperança a l'entorn de la qual van intervenir Jaume Vallcorba, Alex Susanna, Carles Hac Mor i Josep Ballester.

La vesprada, i com a tancament d'aquesta onzena edició de l'Encontre d'Escriptors, va estar dedicada a analitzar la diversitat cultural a partir de les paraules de Sebastià Serrano. Una diversitat cultural de final de mil·lenni, rica en interferències i creuaments, mestissa per excel·lència. Una cultura, doncs, sense fronteres, però paradoxalment delimitada pel rigor del traç geomètric.

Eliseu T. Climent